

Bruksela, dnia 18.5.2022 r.
COM(2022) 236 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Krótkoterminowe interwencje na rynku energii i długoterminowe udoskonolenia
struktury rynku energii elektrycznej – kierunek działania**

1. Wprowadzenie

W ostatnich miesiącach ceny energii elektrycznej w Europie gwałtownie wzrosły do poziomu znacznie wyższego niż w ostatnich dziesięcioleciach. Dynamika ta jest nierozzerwalnie związana z wysokimi cenami gazu powodującymi wzrost cen energii elektrycznej produkowanej w elektrowniach gazowych, które często są niezbędne do zaspokojenia zapotrzebowania. Ceny zaczęły gwałtownie wzrastać latem ubiegłego roku, kiedy po złagodzeniu ograniczeń związanych z COVID-19 gospodarka światowa przyspieszyła. Następnie inwazja Rosji na Ukrainę pogorszyła tę sytuację.

Energia jest towarem niezbędnym dla gospodarstw domowych i przemysłu. W związku z tym konieczna jest jednoznaczna reakcja polityczna. Jednocześnie obecny kryzys pokazuje zasadnicze znaczenie realizacji europejskich ambicji określonych w Zielonym Ładzie oraz zmniejszenia zależności od paliw kopalnych, a w szczególności od importu gazu. W przypadku wszelkich środków należy mieć na uwadze długoterminowy cel, jakim jest neutralność klimatyczna, i unikać efektów „lock-in”.

Wysokie ceny gazu i energii elektrycznej mogą mieć znaczące negatywne skutki społeczne, dystrybucyjne i związane z zatrudnieniem. Gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji oraz gospodarstwa domowe o niskich dochodach szczególnie dotkliwie odczuwają wzrost cen gazu i energii elektrycznej, który negatywnie wpływa na budżety tych gospodarstw domowych.

Zestaw narzędzi przedstawiony przez Komisję w październiku 2021 r. został opracowany z myślą o umożliwieniu skoordynowanego podejścia w celu ochrony odbiorców najbardziej narażonych na ryzyko oraz określeniu działań w średniej perspektywie czasowej na rzecz zdekarbonizowanego i odpornego systemu energetycznego¹.

8 marca 2022 r. w komunikacie w sprawie REPowerEU² przedstawiono szereg środków mających wzmocnić zestaw narzędzi w odpowiedzi na rosnące ceny energii. Komisja zobowiązała się do zbadania wszelkich możliwych środków nadzwyczajnych, by ograniczyć efekt domina w postaci wpływu cen gazu na ceny energii elektrycznej oraz do oceny **możliwych środków optymalizacji struktury rynku energii elektrycznej**.

Inwazja Rosji na Ukrainę w brutalny sposób przypomniła o skutkach, jakie strategiczna zależność Europy od importu paliw kopalnych (gazu, ropy i węgla) z państw trzecich może mieć dla unijnych rynków energii i bezpieczeństwa dostaw. Na podstawie komunikatów Komisji przywódcy UE uzgodnili 10 i 11 marca w Wersalu, że należy jak najszybciej zredukować uzależnienie Europy od importu rosyjskiej energii, i wezwali Komisję, by do końca marca przedłożyła plan służący zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw i przystępnych cen energii w następnym sezonie zimowym.

1 COM(2021) 660 final.

2 COM(2022) 108 final.

23 marca Komisja skierowała do Rady Europejskiej i pozostałych instytucji europejskich komunikat w sprawie krótkoterminowych wariantów środków nadzwyczajnych służących rozwiązaniu problemu wysokich cen energii³. 24 i 25 marca 2022 r. Rada Europejska powierzyła Komisji zadanie pilnego nawiązania kontaktu z zainteresowanymi stronami w dziedzinie energii w celu przedyskutowania, czy i w jaki sposób krótkoterminowe warianty działania przedstawione przez Komisję przyczyniłyby się do obniżenia ceny gazu i zaradzenia efektowi domina na rynkach energii elektrycznej. Ponadto Rada Europejska wezwała Komisję, „by przedstawiła na tej podstawie wnioski, które skutecznie zarządzą problemowi zbyt wysokich cen energii elektrycznej, zachowując jednocześnie integralność jednolitego rynku [i jego równe warunki działania], podtrzymując zachęty do przejścia na zieloną gospodarkę, zapewniając bezpieczeństwo dostaw i unikając nieproporcjonalnych kosztów budżetowych”.

Celem niniejszego komunikatu jest:

- zaproponowanie dalszych krótkoterminowych środków wykraczających poza zestaw narzędzi, które to środki UE lub państwa członkowskie mogą wprowadzić w sektorze gazu i energii elektrycznej z myślą o skutecznym przeciwdziałaniu skutkom utrzymujących się wysokich cen energii dla odbiorców i przedsiębiorstw;
- określenie możliwych środków na wypadek zakłóceń w dostawach rosyjskiego gazu;
- wyznaczenie kierunku działań w celu optymalizacji funkcjonowania europejskiego rynku energii elektrycznej, tak aby był on bardziej odporny na zmienność cen w przyszłości oraz dostosowany do przyszłego zdekarbonizowanego systemu energetycznego, przy coraz większym udziale odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej.

2. Oczekiwania rynkowe

Ceny gazu i energii elektrycznej osiągnęły rekordowe poziomy w 2021 r. i najwyższy punkt w historii w pierwszych tygodniach marca 2022 r. po rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Ceny gazu, które w przeszłości wynosiły poniżej 30 EUR/MWh, ostatnio utrzymywały się na poziomie około 100 EUR/MWh, osiągając niekiedy wartości szczytowe powyżej 200 EUR/MWh⁴. W związku z tym w tym samym okresie znacznie wzrosły również hurtowe ceny energii elektrycznej ze względu na częste kształtowanie cen na unijnych rynkach energii elektrycznej przez elektrownie gazowe. Na przykład ceny energii w Niemczech, które w przeszłości wynosiły poniżej 75 EUR/MWh, w tym roku wynoszą jak dotąd średnio około 180 EUR/MWh, a czasami przekraczają 400 EUR/MWh.

Podmioty rynkowe przewidują⁵, że ceny energii pozostaną wysokie przez resztę 2022 r. i do 2024–2025 r., chociaż w mniejszym stopniu. Obecnie oczekuje się, że do końca przyszłej zimy ceny gazu będą kształtować się na poziomie około 100 EUR/MWh i w przewidywalnej przyszłości pozostaną znacznie powyżej średniej długoterminowej, przy czym spodziewane jest, że ceny energii elektrycznej będą się odpowiednio zmieniać. W prognozie tej uwzględniono niepewność na rynku wynikającą z obecnych napięć geopolitycznych i wojny

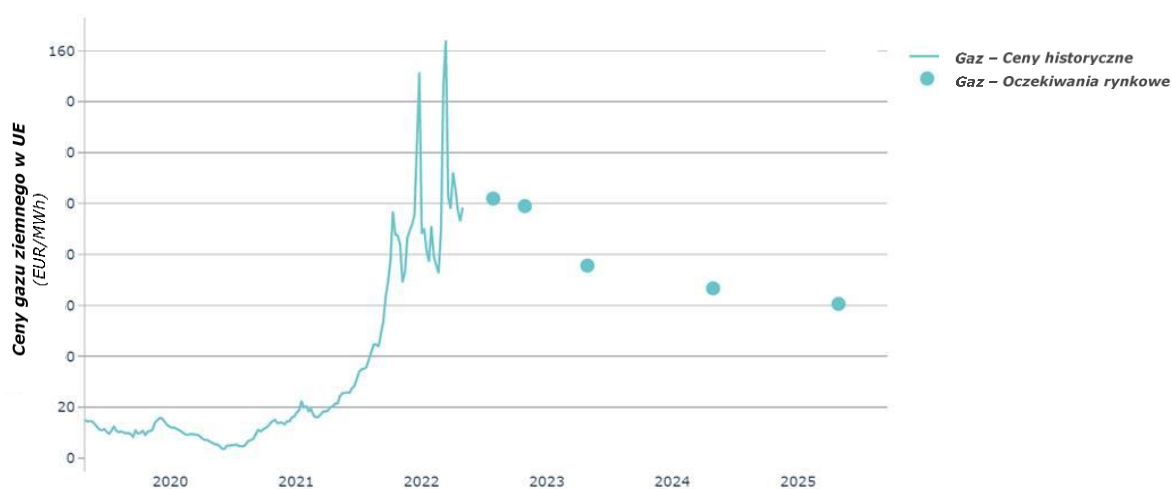
³ COM(2022) 138 final.

⁴ Cena rynkowa energii elektrycznej jest ustalana na podstawie krańcowej jednostki wytwórczej.

⁵ Analiza krzywej terminowej TTF z 29.04.2022 r., źródło: S&P Global Platts

w Ukrainie. Dalsze zakłócenia w dostawach rosyjskiego gazu do UE w najbliższych tygodniach lub miesiącach mogą spowodować ponowny wzrost cen gazu.

W perspektywie krótkoterminowej zredukowanie uzależnienia od importu rosyjskiego gazu ziemnego będzie skutkowało dostosowaniem warunków popytu i podaży oraz zmiennością cen. Poziomy cen wciąż będą wysokie, a dywersyfikacja będzie wywierać presję wzrostową. Jednocześnie przyspieszony rozwój odnawialnych źródeł energii oraz znaczące środki w zakresie oszczędności energii/odpowiedzi odbioru przedstawione w planie REPowerEU powinny pomóc w złagodzeniu tych skutków i przyczynić się do obniżenia cen energii elektrycznej w perspektywie średnioterminowej.

Źródło: day-ahead and forward contracts TTF prices [ceny TTF w kontraktach dnia następnego i kontraktach terminowych typu forward] – S&P Global Platts

3. Krótkoterminowe środki interwencyjne

Prowadząc działania następcze w związku z upoważnieniem udzielonym przez Radę Europejską w marcu⁶, Komisja nawiązała ukierunkowane kontakty z szerokim gronem zainteresowanych stron w dziedzinie energii i zebrała ich opinie na temat możliwych krótkoterminowych interwencji.

W szczególności Komisja zorganizowała 26 kwietnia spotkanie poświęcone ukierunkowanym konsultacjom z zainteresowanymi stronami, w którym udział wzięli uczestnicy rynku, organizacje pozarządowe, operatorzy sieci, Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) i krajowe organy regulacyjne, ośrodki analityczne i naukowcy (zob. załącznik, aby zapoznać się ze szczegółowymi informacjami). W ramach konsultacji podkreślono, że w najważniejszych kwestiach istnieje duża konwergencja.

⁶ Podczas posiedzenia z 24 i 25 marca 2022 r. Rada Europejska powierzyła Komisji zadanie pilnego nawiązania kontaktu z zainteresowanymi stronami w dziedzinie energii w celu przedyskutowania, czy i w jaki sposób te krótkoterminowe warianty działania przyczyniłyby się do obniżenia ceny gazu i zaradzenia efektowi domina na rynkach energii elektrycznej, z uwzględnieniem uwarunkowań krajowych. Zob. Konkluzje Rady Europejskiej: <https://www.consilium.europa.eu/pl/documents-publications/public-register/public-register-search/results/?DocumentNumber=1%2F22&SubjectMatters=CONCL>

Po pierwsze, wyrażono poparcie dla opracowania krótkoterminowych środków tymczasowych w celu uniknięcia niezamierzonych skutków dla bezpieczeństwa dostaw, dekarbonizacji i integralności europejskiego rynku energii. Zainteresowane strony wyraziły stanowczą preferencję dla jak najszerszego wykorzystania zestawu narzędzi, ze szczególnym uwzględnieniem środków bezpośrednio ukierunkowanych na gospodarstwa domowe oraz przedsiębiorstwa.

Po drugie, kontakty z zainteresowanymi stronami ujawniły obawy dotyczące ryzyka znaczących zakłóceń wynikających z interwencji mających bezpośredni wpływ na funkcjonowanie rynku hurtowego. Zainteresowane strony w dziedzinie energii uważają, że obecne kształtowanie cen zapewnia efektywne wykorzystanie zasobów, począwszy od wytwarzania energii w sposób najtańszy i najmniej zanieczyszczający, co staje się coraz ważniejsze w miarę wyczerpywania się zasobów.

Zainteresowane strony obawiały się również, że interwencje dotyczące kształtowania cen mogłyby zwiększyć popyt na gaz w UE, utrudniając tym samym transformację energetyczną i realizację celów określonych w Europejskim Zielonym Ładzie oraz zagrażając bezpieczeństwu dostaw do UE. Krótkoterminowe interwencje cenowe mogłyby wyeliminować zainteresowanie uczestników rynku zabezpieczeniem się przed ryzykiem wysokich cen w przyszłości.

Europejskie rynki energii są w dużym stopniu zintegrowane. Państwa członkowskie opierają się na tych dobrze funkcjonujących i wzajemnie powiązanych rynkach, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo dostaw i obniżyć ogólne koszty systemu. ACER oszacowała, że średni zysk dla odbiorców europejskich wynikający z integracji rynku energii elektrycznej wynosi około 34 mld EUR rocznie⁷. Te zyski w zakresie dobrobytu społecznego są szczególnie istotne w czasach kryzysu, ponieważ prowadzą do znacznych oszczędności dla odbiorców. Według ACER ponad jedna trzecia wszystkich korzyści osiągniętych w związku z transgranicznym handlem energią elektryczną w Europie w 2021 r. przypada na ostatni kwartał 2021 r., w którym ceny energii elektrycznej były najwyższe.

Zainteresowane strony podkreśliły, że interwencje na rynkach energii muszą zachować istotę rynku wewnętrznego, a mianowicie efektywną alokację zasobów i bezpieczeństwo dostaw poprzez handel i solidarność. W związku z tym, jeśli interwencje cenowe na rynku hurtowym byłyby rozważane mimo ich istotnych wad, a także niezależnie od obowiązujących ram legislacyjnych, zainteresowane strony wskazały na preferencje dla interwencji na rynkach gazu w przeciwieństwie do interwencji na rynkach energii elektrycznej. Zainteresowane strony podkreśliły, że w każdym przypadku przy rozważaniu takich interwencji istotne będzie dokładne ocenienie ich potencjalnych skutków dla dostaw gazu do Unii, ze względu na globalny charakter rynku, w szczególności rynków LNG, oraz wskazanie wyraźnych ograniczeń czasowych, tak aby interwencje te były opracowane jako środki tymczasowe. W sprawozdaniu końcowym⁸, opublikowanym 29 kwietnia 2022 r., ACER analizuje również różne środki nadzwyczajne rozważane w kontekście obecnej wyjątkowej sytuacji oraz ewentualne środki strukturalne mające na celu zabezpieczenie odbiorców energii elektrycznej przed możliwymi przedłużającymi się okresami wysokich cen energii w przyszłości, a także

⁷ ACER, „Final Assessment of the EU Wholesale Electricity Market Design” („Ocena końcowa struktury unijnego hurtowego rynku energii elektrycznej”), kwiecień 2022 r., s. 21

⁸ ACER (2022), „Final Assessment of the EU Wholesale Electricity Market Design” („Ocena końcowa struktury unijnego hurtowego rynku energii elektrycznej”).

ostrzega przed zakłócającym wpływem bezpośrednich interwencji na rynku hurtowym w kontekście obecnego kryzysu.

Sektory energii elektrycznej i gazu w państwach członkowskich różnią się znacznie w zależności od ich warunków ekonomicznych, rynku energii i struktury kosztów, koszyka energetycznego i poziomu połączeń wzajemnych, a także położenia geograficznego, które nabrało dodatkowego znaczenia w związku z wojną Rosji w Ukrainie. Najbardziej odpowiednie strategie reagowania kryzysowego różnią się zatem znacznie w państwach członkowskich i muszą uwzględniać poszczególne sytuacje na poziomie krajowym i lokalnym.

Komisja zachęca państwa członkowskie do dalszego wdrażania środków zawartych w zestawie narzędzi, ponieważ stanowią one pierwszy i najbardziej podstawowy kierunek działania i wsparcia w zwalczaniu kryzysu na poziomie odbiorców, na których kryzys ten już ma największy wpływ. Zgodnie ze środkami przedstawionymi w zestawie narzędzi państwa członkowskie, o ile jeszcze tego nie uczyniły, mogą zapewnić **ograniczone w czasie środki w postaci rekompensat oraz wsparcie bezpośrednie dla użytkowników końcowych dotkniętych ubóstwem energetycznym** w tym grup defaworyzowanych. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną również miałoby wyraźny skutek w formie obniżenia cen. Państwa członkowskie powinny zachęcać do ograniczenia zapotrzebowania zgodnie z działaniami zaproponowanymi w planie „Oszczędność energii w UE”⁹. Długoterminowe umowy zakupu energii elektrycznej także mogą mieć zasadnicze znaczenie dla zapewnienia stabilnych cen dla niektórych kategorii odbiorców.

Oprócz środków zawartych w zestawie narzędzi, które nadal mają zastosowanie, Komisja proponuje poniżej dodatkowe interwencje krótkoterminowe na rynkach gazu i energii elektrycznej. Obowiązywanie wszystkich tych dodatkowych środków tymczasowych można przedłużyć, tak aby objęły kolejny sezon grzewczy.

a) Interwencje na rynku gazu mające na celu wyeliminowanie przyczyn kryzysu

Wysokie ceny gazu wynikające ze wzrostu zapotrzebowania po pandemii COVID-19 oraz niepewność spowodowana inwazją Rosji w Ukrainie są główną przyczyną obecnego kryzysu. Biorąc pod uwagę istotną rolę, jaką obecnie gaz nadal odgrywa w produkcji energii elektrycznej, znalezienie sposobów na rozwiązanie sytuacji wysokich cen gazu pomoże również w przeciwdziałaniu problemom na rynkach energii elektrycznej oraz ich skutkom społecznym i związanym z zatrudnieniem. Istotny wpływ w tym względzie będzie miało zwiększenie podaży zarówno w UE, jak i poza nią.

Komisja i państwa członkowskie utworzyły w ostatnim czasie **unijną platformę ds. energii**, która pomoże zabezpieczyć dostawy energii po uczciwych cenach oraz zmniejszyć – a ostatecznie wyeliminować – zależność UE od rosyjskiego gazu. Platforma ta będzie służyła agregowaniu popytu na gaz w UE na zasadzie dobrowolności w celu przyciągnięcia niezawodnych dostaw z rynków światowych i złagodzenia skutków cenowych. Dzięki temu będzie ona również miała zasadnicze znaczenie dla zapewnienia odpowiedniego poziomu magazynowania gazu. Jednocześnie musi ona zapobiegać konkurowaniu między państwami

⁹ (dodać odniesienie). W planie „Oszczędność energii w UE” zaproponowano podejście dwutorowe mające na celu osiągnięcie krótkoterminowych oszczędności energii poprzez zmianę zachowań oraz przyspieszenie i intensyfikację średnio- i długoterminowych środków w zakresie efektywności energetycznej.

członkowskimi o te same dostawy, zapewniając stosowanie przez państwa trzecie tych samych warunków wobec różnych państw członkowskich.

Aby złagodzić wpływ wysokich cen na odbiorców, państwa członkowskie mogą w obecnych okolicznościach **rozszerzyć regulację cen detalicznych gazu ziemnego. Jest to szczególnie istotne, w przypadku gdy gaz** odgrywa znaczącą rolę w ciepłownictwie i sektorze surowców przemysłowych¹⁰. Ilości objęte takimi taryfami musiałyby być ograniczone w taki sposób, aby nie przekraczały wielkości wcześniejszego zużycia gazu przez zainteresowanych odbiorców.

Nadzwyczajne środki wsparcia płynności pomagają odciążyć podmioty prowadzące handel towarami i przedsiębiorstwa energetyczne, które w wyniku znacznych wahań na rynku stoją obecnie w obliczu wezwań do dużego uzupełnienia depozytu zabezpieczającego w swoich portfelach instrumentów pochodnych. Jeżeli interwencje te zawierają element pomocy państwa, muszą się odbywać z pełnym poszanowaniem odpowiednich przepisów. Muszą być one ograniczone, proporcjonalne i przejrzyste, i tak ukierunkowane, aby uniknąć nadmiernych zakłóceń. Państwa członkowskie mogą wykorzystywać tymczasowe kryzysowe ramy pomocy państwa w odniesieniu do swoich środków ukierunkowanych. Ponadto środki te nie powinny osłabiać reżimu sankcji nałożonych na Rosję.

Na **europejskich giełdach gazu (np. TTF)** w ostatnim czasie często obserwuje się dużą zmienność handlu w ciągu dnia. Aby zapobiec ewentualnemu wpływowi zakłócającemu kształtowanie cen wynikającemu z potencjalnych ruchów spekulacyjnych, można ponownie rozważyć limity stosowane w odniesieniu do tej krótkoterminowej zmienności w wewnętrznych zasadach handlu.

b) Przygotowanie na całkowite przerwanie dostaw gazu z Rosji

Powyższe interwencje są dostosowane do rozwiązania sytuacji utrzymujących się wysokich cen, natomiast w przypadku nagłego zakłócenia dostaw rosyjskiego gazu na dużą skalę lub nawet całkowitego ich przerwania konieczne może okazać się zastosowanie innego zestawu środków.

Aby zapewnić bezpieczeństwo na wypadek wstrząsu związanego z podażą, UE dysponuje takimi instrumentami, jak krajowe mechanizmy solidarnościowe i plany na wypadek sytuacji nadzwyczajnej opracowane na podstawie rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa dostaw obejmujące środki krajowe i regionalne, zacieśnioną współpracę regionalną w zakresie bezpieczeństwa dostaw oraz regularną wymianę informacji między państwami członkowskimi a Komisją w ramach Grupy Koordynacyjnej ds. Gazu. Umowy solidarnościowe i mechanizm solidarnościowy przewidziane w rozporządzeniu również są częścią obowiązujących zasad bezpieczeństwa dostaw.

Wspomniane mechanizmy solidarnościowe mają być jednak uruchamiane w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnej związanej z bezpieczeństwem dostaw na poziomie krajowym. W przypadku dalszych zakłóceń w dostawach gazu, które miałyby wpływ na kilka państw członkowskich jednocześnie, konieczne mogą być dodatkowe środki. Istniejące narzędzia mogłyby zostać w użyteczny sposób uzupełnione o skoordynowane podejście do

¹⁰ Detaliczny rynek gazu należy rozumieć jako obejmujący także użytkowników przemysłowych.

identyfikacji głównych odbiorców, którzy nie są jeszcze objęci ochroną wynikającą z obowiązujących ram prawnych i planów na wypadek sytuacji nadzwyczajnej. Komisja proponuje ustanowienie wspólnych zasad w tym względzie, aby przygotować się na ewentualne szersze zakłócenia, w przypadku których rynki gazu nie będą już optymalnie dostosowywać podaży i popytu, co może spowodować niezaspokojenie części istotnego zapotrzebowania¹¹. Może to wymagać zmniejszenia zapotrzebowania na gaz nawet w państwach członkowskich, w których zakłócenie jest odczuwalne w sposób mniej bezpośredni, tak aby zapewnić dostawy dla podstawowych rodzajów działalności lub sektorów w państwach członkowskich, w których odnotowano bardziej bezpośredni wpływ. Konieczne byłoby przeprowadzenie oceny dotyczącej zakresu zmian legislacyjnych, jakie byłyby niezbędne do zapewnienia zharmonizowanego podejścia w tym względzie. W tym kontekście Komisja zachęca państwa członkowskie do przyspieszenia przyjęcia środków w zakresie gotowości na ewentualne zakłócenia dostaw rosyjskiego gazu.

Taka interwencja może spowodować konieczność równoległego ustanowienia administracyjnej ceny gazu, takiej jak maksymalna regulowana cena gazu ziemnego dostarczanego do europejskich odbiorców i przedsiębiorstw (unijny pułap cenowy) na okres ogłoszonego w Unii stanu nadzwyczajnego.¹² Ten rodzaj interwencji cenowej byłby ograniczony do czasu trwania sytuacji nadzwyczajnej w całej UE. Jedną z możliwości byłoby ograniczenie kształtowania cen w czasie trwania scenariusza zakłóceń poprzez ustalenie pułapu cenowego na europejskich giełdach gazu, ale co do zasady taki pułap cenowy może być wprowadzony na różne sposoby i może oddziaływać na różnych poziomach łańcucha wartości gazu.

Zaletą takiego unijnego pułapu cen w scenariuszu zakładającym poważne zakłócenia byłoby ograniczenie szkodliwych skutków cenowych zakłóceń dla odbiorców, przedsiębiorstw i dostawców podstawowych usług do wcześniej ustalonych poziomów. Należałoby się jednak zapewnić, aby wprowadzenie takiego pułapu cen nie pogorszyło zdolności UE do pozyskiwania dostaw rurociągami i dostaw LNG od alternatywnych dostawców, co będzie miało kluczowe znaczenie w takim scenariuszu, ponieważ jakiegokolwiek zmniejszenie lub ograniczenie alternatywnych kanałów dostaw w sytuacji kryzysowej doprowadziłoby do dalszego pogłębienia niedoborów. Taki pułap automatycznie ograniczyłby również możliwości zmniejszenia popytu na gaz w wyniku wzrostu cen, a tym samym negatywnie wpłynąłby na równowagę podaży-popytu. W przypadku wypłaty rekompensat i jeżeli tego rodzaju interwencji nie towarzyszyłoby znaczne ograniczenie, mogłaby się ona wiązać z koniecznością pokrycia znacznych kwot.

c) Interwencje na rynku energii elektrycznej

O ile poprzednie środki wiążą się z interwencjami na rynku gazu, dążąc do wyeliminowania głównej przyczyny problemu wysokich cen, istnieją również dalsze środki, które można zastosować na hurtowym rynku energii elektrycznej, biorąc pod uwagę kontekst krajowy i lokalny:

¹¹COM(2022)230

¹² Jest on ogłaszany przez Komisję na wniosek co najmniej dwóch państw członkowskich, a może być również ogłoszony na wniosek jednego z nich.

- po pierwsze, zgodnie z komunikatem „Bezpieczeństwo dostaw i przystępne ceny energii: warianty działań natychmiastowych i przygotowania na najbliższą zimę” Komisja uważa, że opodatkowanie lub środki regulacyjne, które mają na celu **pozbawienie zysków inframarginalnych niektórych elektrowni podstawowych**, wynikających z obecnej sytuacji kryzysowej, mogą być uzasadnione. Przychody mogłyby pomóc w finansowaniu ukierunkowanych i tymczasowych środków wsparcia wrażliwych gospodarstw domowych, w szczególności zagrożonych ubóstwem energetycznym, oraz przedsiębiorstw. Środki te powinny być niedyskryminujące i opracowane zgodnie z wytycznymi zawartymi w załączniku 2 do komunikatu w sprawie REPowerEU. W świetle prognoz dotyczących cen energii elektrycznej na najbliższe miesiące oraz potrzeby utrzymania środków pomocy dla odbiorców przez dłuższy czas Komisja uważa jednak, że obowiązywanie tych środków można przedłużyć na okres po 30 czerwca 2022 r., tak aby objęły one kolejny sezon grzewczy;
- po drugie, oprócz środków już określonych w załączniku 1 do komunikatu w sprawie REPowerEU, które nadal mają zastosowanie, dopuszczalne jest tymczasowe rozszerzenie **regulowanych cen detalicznych w celu objęcia nimi również małych i średnich przedsiębiorstw**. Rozszerzenie to musiałyby być ograniczone pod względem objętych nim ilości, aby nie spowodować wzrostu zużycia;
- po trzecie, niektóre państwa członkowskie rozważają wprowadzenie tymczasowych środków krajowych służących **subsydiowaniu kosztów gazu wykorzystywanego do produkcji energii elektrycznej** (takich jak wprowadzenie ceny referencyjnej gazu wykorzystywanego do produkcji energii elektrycznej) w celu obniżenia cen na rynku energii elektrycznej. Środki takie powinny być opracowane w sposób zgodny z traktatami UE, w szczególności w odniesieniu do braku ograniczeń dla wywozu transgranicznego, prawodawstwa sektorowego i zasad pomocy państwa, oraz powinny zostać zgłoszone Komisji do zatwierdzenia. Komisja zauważa, że środki takie, w zależności od ich kształtu, mogą pociągać za sobą znaczne koszty. Środki te powinny być ściśle ograniczone w czasie i dostosowane do potrzeb regionów o bardzo ograniczonej przepustowości połączeń wzajemnych i dużym wpływie gazu na ustalanie cen oraz w których odbiorcy są szczególnie narażeni na ryzyko związane z hurtowymi cenami energii elektrycznej. Powinny one również zapobiegać karaniu uczestników rynku, którzy zabezpieczają energię elektryczną za pomocą kontraktów terminowych typu forward. Państwa członkowskie decydujące się na wprowadzenie takich środków zachęca się między innymi do przeprowadzenia konsultacji z sąsiadami i zainteresowanymi stronami, na które środki te mają wpływ, oraz do określenia i monitorowania dodatkowego zużycia gazu i zwiększonych emisji CO₂ wynikających z interwencji;
- ponadto zwiększone przepływy handlowe między obszarami rynkowymi ze względu na związane z kryzysem różnice cenowe między tymi obszarami mogą prowadzić do znacznego wzrostu opłat z tytułu alokacji zdolności przesyłowych. Tego rodzaju tzw. **dochód z ograniczeń** musi być wykorzystywany w pierwszej kolejności w celu zapewnienia przepustowości sieci. W należycie uzasadnionych przypadkach opłaty te mogą być wyjątkowo wykorzystywane do finansowania środków nadzwyczajnych skierowanych do odbiorców, zwłaszcza wrażliwych gospodarstw domowych i osób zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz przedsiębiorstw, pod kontrolą organów regulacyjnych.

Ponadto aby w jak największym stopniu przyspieszyć wykorzystanie odpowiedzi odbioru, Komisja wzywa do skutecznego i szybkiego wdrożenia dyrektywy w sprawie energii elektrycznej, w szczególności przepisów wspierających aktywnych odbiorców i odpowiedź odbioru. Komisja rozpoczęła już rozmowy z państwami członkowskimi, aby wspólnie stawić czoła wyzwaniom związanym z tym procesem wdrażania.

4. Struktura rynku energii elektrycznej dostosowana do przyszłych wyzwań

a. Konkluzje Rady Europejskiej i sprawozdanie ACER

Rada Europejska wezwała Komisję do przedstawienia wszelkich niezbędnych inicjatyw dotyczących struktury rynku energii elektrycznej, z uwzględnieniem ostatecznego sprawozdania ACER¹³ opublikowanego 29 kwietnia 2022 r.

W sprawozdaniu ACER stwierdzono, że fundamenty struktury europejskiego rynku energii elektrycznej przynoszą znaczące korzyści europejskim odbiorcom, i wzwano państwa członkowskie do szybkiego wdrożenia wszelkich oczekujących regulacji i zasad rynkowych. Jednocześnie w sprawozdaniu wskazano szereg sposobów uzupełnienia i ulepszenia obecnej struktury rynku, tak aby została ona dostosowana do przyszłych wyzwań i do w pełni zdekarbonizowanego koszyka energii elektrycznej.

ACER wskazuje na szereg przyszłych wyzwań, w szczególności na konieczność przyspieszenia inwestycji w produkcję energii ze źródeł odnawialnych, zapewnienia niskoemisyjnych dostaw i odpowiedzi odbioru w sytuacji, gdy możliwość produkcji energii z odnawialnych źródeł o zmiennej wydajności nie jest dostępna, przeciwdziałania coraz większej zmienności cen oraz zwiększenia elastyczności systemu energetycznego.

W odpowiedzi na te wyzwania ACER wskazuje kilka rozwiązań. Po pierwsze, konkurencyjne rynki długoterminowe pomogłyby „ubezpieczyć się” od ryzyka. Ich obecna płynność na większości rynków jest jednak niska (niewiele jest ofert kupna lub sprzedaży), a oferowane produkty są ograniczone (na niektórych rynkach do dwóch lub trzech lat naprzód, z wyjątkiem umów zakupu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych). Po drugie, do zabezpieczenia potrzebnych inwestycji mogą przyczynić się inne narzędzia, takie jak systemy wsparcia odnawialnych źródeł energii lub innych elastycznych zasobów, w tym odpowiedzi odbioru i magazynowania. Można propagować komercyjne umowy zakupu energii elektrycznej i ułatwiać ich zawieranie, umożliwiając dostęp do nich mniejszym podmiotom poza przedsiębiorstwami zintegrowanymi pionowo, umożliwiając zawieranie umów transgranicznych i opracowując systemy wsparcia państwowego, w stosownych przypadkach zgodnie z zasadami pomocy państwa, w zakresie gwarancji finansowych¹⁴, aby zmniejszyć ryzyko kontrahenta¹⁵. Można połączyć wsparcie publiczne z instrumentami komercyjnymi. Po trzecie, lepsza koordynacja, w tym transgraniczna między państwami członkowskimi przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych pomogłaby Unii w osiągnięciu jej celów. Pogłębianie integracji rynkowej (na wszystkich rynkach energii elektrycznej) jest środkiem typu „no

¹³ ACER (2022), „Final Assessment of the EU Wholesale Electricity Market Design” („Ocena końcowa struktury unijnego hurtowego rynku energii elektrycznej”).

¹⁴ Komunikat Komisji – Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią z 2022 r., C/2022/481.

¹⁵ [Dodać odniesienie do zalecenia zawierającego stosowne pozwolenie].

regret” umożliwiającym dalsze wzmocnienie koordynacji na szczeblu UE i uzyskanie większych korzyści.

b. Możliwe reformy rynku

Na podstawie wniosków zawartych w sprawozdaniu ACER oraz wymiany poglądów z zainteresowanymi stronami Komisja określiła szereg kwestii, które należy poddać dalszej analizie, aby ustalić, czy w celu optymalizacji struktury rynku energii elektrycznej niezbędne są jakiegokolwiek kroki legislacyjne lub wytyczne dla państw członkowskich. Kwestie te dotyczą zagadnień takich jak:

- ochrona odbiorców końcowych i dostarczanie energii elektrycznej po przystępnych cenach zarówno w perspektywie krótko-, jak i długoterminowej;
- zapewnienie odporności rynku energii elektrycznej i systemu elektroenergetycznego – w szczególności, aby sprostać wyzwaniom związanym z dużą ilością energii z odnawialnych źródeł o zmiennej wydajności, a także bardziej zdecentralizowanej struktury produkcji; oraz
- wspieranie realizacji założeń Europejskiego Zielonego Ładu.

W procesie tym uwzględniono by poniższe obszary.

Energia elektryczna jako prawo podstawowe wrażliwych odbiorców energii

W przepisach Unii¹⁶ przyznano, że usługi zapewniające odpowiednie ogrzewanie, chłodzenie, oświetlenie i energię do zasilania urządzeń mają charakter usług podstawowych. W Europejskim filarze praw socjalnych¹⁷ energia jest jedną z usług podstawowych, do których każdy ma prawo dostępu. Ze względu na niespotykany dotąd poziom cen energii liczba obywateli zagrożonych ubóstwem energetycznym prawdopodobnie wzrośnie, przy czym nawet osoby, które nie będą dotknięte ubóstwem energetycznym, mogą doświadczyć obniżenia poziomu życia.

Jak ogłoszono w październikowym komunikacie w sprawie cen energii, Komisja utworzyła grupę koordynacyjną ds. ubóstwa energetycznego i odbiorców wrażliwych, w ramach której państwa członkowskie wymieniły już najlepsze praktyki dotyczące sposobów wspierania i ochrony odbiorców w obecnych warunkach. Struktura rynku energii elektrycznej mogłaby obejmować sposoby zapewnienia wszystkim obywatelom dostępu do potrzebnej im energii, w tym zapewnienie niektórym odbiorcom zaspokojenia minimalnego poziomu zapotrzebowania na energię elektryczną po rozsądnej cenie, niezależnie od sytuacji na rynkach energii elektrycznej.

¹⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE, zob. motyw 59 związany z art. 5, 28 i 29.

¹⁷ Na szczycie w Göteborgu w 2017 r. Parlament Europejski, Rada i Komisja ogłosiły uroczyste utworzenie Europejskiego filaru praw socjalnych. Filar obejmuje 20 zasad. Zasada nr 20 stanowi: „Każdy ma prawo dostępu do podstawowych usług dobrej jakości, w tym wody, urządzeń sanitarnych, energii, transportu, usług finansowych i usług łączności cyfrowej. Osoby potrzebujące otrzymają wsparcie w zakresie dostępu do tych usług”.

Ochrona odbiorców przed wysokimi cenami i nadmierną zmiennością

Jednym ze sposobów ograniczenia ryzyka przyszłego wzrostu cen energii jest zabezpieczenie. Najprostszym sposobem zabezpieczenia jest zawarcie umowy na dostawę w cenach stałych. W całej UE funkcjonują rynki, na których można handlować energią elektryczną w ramach dostaw terminowych. Niektórym z tych rynków brakuje jednak płynności, zwłaszcza w przypadku umów o dłuższych terminach, dlatego w celu poprawy płynności na terminowych rynkach energii elektrycznej mogą być konieczne interwencje regulacyjne.

Obecny kryzys pokazał korzyści płynące z zastosowania instrumentów rynkowych w celu ochrony odbiorców przed ryzykiem cenowym. Instrumenty te polegają zazwyczaj na złożeniu przez wytwórcę umownego przyrzeczenia udostępnienia energii elektrycznej określonym kategoriom odbiorców na wcześniej ustalonych warunkach, gdy normalna cena rynkowa osiągnie pewien poziom. Zapewniają oni zatem umowne ubezpieczenie od ryzyka cenowego. Tak jak w przypadku każdego rodzaju ubezpieczenia zmniejszenie ryzyka cenowego w ramach takich mechanizmów wiąże się oczywiście z kosztami. Niektóre państwa członkowskie stosują już tego typu umowy jako część mechanizmów zdolności wytwórczych, które wykorzystują w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej. W tym kontekście umowy te określa się mianem opcji niezawodności. Naukowcy zaproponowali ostatnio alternatywną umowę określaną mianem opcji przystępności cenowej, której celem jest ochrona odbiorców nie przed krótkotrwałymi skokami cen, lecz przed utrzymującymi się wysokimi cenami.

W następstwie gwałtownego wzrostu hurtowych cen energii elektrycznej niektórzy dostawcy ogłosili upadłość i nie byli w stanie wywiązać się ze swoich zobowiązań w zakresie dostaw. Oznaczało to, że odbiorcy musieli w krótkim czasie wybrać nowych dostawców i często byli w stanie wynegocjować jedynie mniej korzystne warunki. Wymogi dotyczące zabezpieczania przez dostawców części zobowiązań w zakresie dostaw oraz inne wymogi regulacyjne mające na celu zapewnienie, by dostawcy byli wystarczająco odporni na przyszłe kryzysy, mogą stanowić dla odbiorców odpowiednią gwarancję, że będą oni mogli polegać na swoich dostawcach i nie będą płacić za dostawy energii elektrycznej więcej, niż pierwotnie uzgodnili. Dostawcy mogliby również zostać zobowiązani do posiadania w swoim portfolio ofert o stałej cenie, analogicznie do istniejących wymogów dotyczących oferowania odbiorcom umów z ceną dynamiczną.

Zapewnianie inwestycji w zdolność ciągłą i niskoemisyjną

Aby zapewnić długoterminowe bezpieczeństwo dostaw i zagwarantować inwestorom pewność, trzeba będzie dokładniej ocenić, czy mechanizmy zdolności wytwórczych muszą stać się długoterminowym elementem systemu elektroenergetycznego i co oznaczałoby to dla ich integracji na rynku energii elektrycznej. Mechanizmy te musiałyby być skonstruowane w taki sposób, aby zapewnić inwestycje w zdolność ciągłą do wytwarzania energii z odnawialnych i niskoemisyjnych źródeł zgodne z celami klimatycznymi Unii. Takie mechanizmy zdolności wytwórczych mogłyby również uwzględniać niektóre z umownych mechanizmów przystępności cenowej, o których mowa powyżej.

Kryzys pokazał również, że w przypadku gdy wytwarzanie energii jest wspierane ze środków publicznych, co często ma miejsce w przypadku odnawialnych źródeł energii, wsparcie to musi być tak skonstruowane, aby zapewnić inwestycje, a jednocześnie nie dopuścić do nadmiernych

zysków dla inwestorów w okresach, w których ceny rynkowe są wysokie. W niektórych państwach członkowskich do osiągnięcia tego celu wykorzystano dwukierunkowe kontrakty różnicowe, w ramach których operator otrzymuje dopłaty uzupełniające, gdy ceny rynkowe są niskie, i zwraca je, gdy ceny te są wysokie. Odpowiednio opracowane dwukierunkowe kontrakty różnicowe mogą przyczynić się do większego uniezależnienia kształtowania się cen energii elektrycznej od kosztów gazu ziemnego, przy czym przydatne może się okazać wykorzystanie tego modelu jako domyślnego w przypadku nowych inwestycji w odnawialne źródła energii i innych inwestycji publicznych w wytwarzanie energii (podobnie jak w przypadku wytwarzania energii jądrowej).

Wzmacnianie odpowiedzi odbioru i elastyczności w celu obniżenia cen szczytowych

Zasoby lub infrastruktura zapewniające większą elastyczność, takie jak odpowiedź odbioru i magazynowanie, umożliwiają odbiorcom reagowanie na ceny poprzez zwiększanie zużycia, gdy dostępna jest nadwyżka energii, i jego zmniejszanie, gdy dostawy są ograniczone. Pozwala to obniżyć koszty całkowite i umożliwia odbiorcom zarządzanie kosztami, a także pomaga skutecznie integrować duże udziały energii z odnawialnych źródeł o zmiennej wydajności. Inwestycje w takie elastyczne technologie, w tym rozwój inteligentnych sieci energetycznych zgodnie z dyrektywą w sprawie energii elektrycznej, mogłyby być finansowane z funduszy unijnych i mogą zmniejszyć zapotrzebowanie na bardziej tradycyjne mechanizmy zdolności wytwórczych, w ramach których często finansuje się wytwarzanie energii z gazu lub innych paliw kopalnych.

W Planie działania na rzecz cyfryzacji sektora energetycznego, którego przyjęcie zaplanowano na wrzesień, zaproponowane zostaną środki mające na celu usprawnienie wymiany danych i interoperacyjności oraz wsparcie rozwoju narzędzi cyfrowych na potrzeby odbiorców. Ułatwi to odbiorcom wykorzystanie własnej elastyczności, np. poprzez reagowanie na sygnały cenowe lub dopasowanie zużycia do produkcji własnej (np. z paneli fotowoltaicznych na dachach ich domów). Komisja proponuje również przyspieszenie opracowywania i przyjmowania nowego kodeksu sieci poświęconego odpowiedzi odbioru.

Ważne jest także propagowanie zbiorowych i indywidualnych systemów konsumpcji własnej dzięki większemu upodmiotowieniu odbiorców, jak podkreślono w unijnej strategii na rzecz energii słonecznej¹⁸, aby w najbliższych latach zwiększyć produkcję energii słonecznej w UE.

Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa

Inwestycje w infrastrukturę elektroenergetyczną mają zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania rynku wewnętrznego. W regionach, w których jest to konieczne, należy zwiększyć transgraniczne zdolności przesyłowe, aby umożliwić swobodny przepływ energii elektrycznej między państwami członkowskimi.

Wydaje się, że innowacje w zakresie infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej nie są wyraźnie wspierane ani uznawane w krajowych ramach regulacyjnych wielu państw członkowskich. Problem ten jest szczególnie istotny, gdy korzyści płynące z innowacyjnych podejść są niepewne. Ponadto wydaje się, że krajowe ramy regulacyjne wielu państw

¹⁸ (dodać dok. ref. XXX).

członkowskich stanowią barierę dla innowacji w zakresie infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej. Przykładowo nie zawierają one czasami przepisów szczegółowych dotyczących innowacji lub są skonstruowane w taki sposób, że skłaniają się ku rozwiązaniom opartym na nakładach inwestycyjnych (CAPEX) zamiast na kosztach operacyjnych (OPEX) lub zniechęcają OSP do inwestycji ze względu na postrzegane wysokie ryzyko projektowe i surowe kary za niedotrzymanie terminów. Państwa członkowskie powinny usunąć te bariery dla innowacji i opracować w zamian ramy regulacyjne ukierunkowane na innowacje, unikając jednocześnie aktywów osieroconych opartych na paliwach kopalnych.

Obniżenie kosztów i nieoczekiwane zyski dzięki mechanizmowi ustalania cen lokalizacyjnych

Kolejną kwestią wskazaną przez ACER jest potrzeba zwrócenia większej uwagi na sygnały lokalizacyjne przy projektowaniu rynku europejskiego. Oznacza to tworzenie różnych cen rynkowych w różnych miejscach, aby odzwierciedlić lokalną równowagę podaży-popytu oraz dostępność przesyłu. W badaniu przeprowadzonym w 2019 r. stwierdzono, że wprowadzenie mechanizmu ustalania cen lokalizacyjnych w Europie wiąże się z oszczędnościami kosztów na poziomie 4 %¹⁹. Oczekuje się, że im większy będzie udział odnawialnych źródeł energii w koszyku energetycznym, tym większe będą te korzyści. W badaniu z 2020 r. przewidziano, że w przypadku braku mechanizmu ustalania cen lokalizacyjnych w 2040 r. koszty systemu będą wyższe o 10 %²⁰. Ewentualne skutki wprowadzenia mechanizmów wzmacniających lokalizacyjne sygnały cenowe będą przedmiotem dalszej analizy.

Nadzór rynku i przejrzystość rynku

Ponad dziesięć lat temu opracowano rozporządzenie 1227/2011 w sprawie integralności i przejrzystości rynku hurtowego²¹ (tzw. REMIT) w celu zapewnienia, by konsumenci i inni uczestnicy rynku mogli mieć zaufanie do integralności rynków energii elektrycznej i gazu, a ceny odzwierciedlały uczciwą i konkurencyjną grę rynkową popytu i podaży, oraz aby z nadużyć na rynku nie można było czerpać korzyści.

Chociaż nie ma żadnych dowodów potwierdzających, że nadużycia na rynku są przyczyną obecnego kryzysu, zapewnienie aktualnych i solidnych ram ochrony przed takimi nadużyciami jest bardzo ważne w okresach wysokich cen i wahań rynkowych. Ramy REMIT można byłoby poddać przeglądowi w celu zbadania możliwości skutecznego ograniczania ryzyka nadużyć na rynku poprzez zwiększenie przejrzystości rynku, poprawę jakości danych rynkowych i ich gromadzenia, a także lepsze egzekwowanie przepisów na szczeblu UE.

5. Podsumowanie

Komisja zwraca się do Rady Europejskiej o zatwierdzenie krótkoterminowych środków mających na celu rozwiązanie problemu wysokich cen, które to środki zaproponowano w niniejszym komunikacie. Zachęca również państwa członkowskie, zgodnie z [odniesienie

¹⁹Tractebel, 2019. *Nodal pricing in the European internal electricity market (Ustalanie cen węzłowych na europejskim wewnętrznym rynku energii elektrycznej)*.

²⁰ NERA, 2020, *Cost Benefit of Access Reform: Modelling Report (Ocena kosztów i korzyści reformy dostępu: sprawozdanie z wyników modelowania)*.

²¹Dz.U. L 326 z 8.12.2011, s. 1.

do komunikatu ogólnego], do przyspieszenia wdrażania środków w zakresie gotowości na ewentualne zakłócenia dostaw rosyjskiego gazu.

Wybiegając poza perspektywę krótkoterminową, Komisja uważa – na podstawie sprawozdania ACER i działań informacyjnych skierowanych do zainteresowanych stron – że obecna struktura rynku energii elektrycznej zapewnia efektywny, dobrze zintegrowany rynek, umożliwiając Europie czerpanie wszelkich korzyści gospodarczych płynących z jednolitego rynku energii, zapewniając bezpieczeństwo dostaw i podtrzymując proces dekarbonizacji. Komisja wzywa państwa członkowskie do zapewnienia pełnego wdrożenia przepisów dotyczących rynku energii elektrycznej, w szczególności do zapewnienia taryf odzwierciedlających koszty oraz do usunięcia barier utrudniających korzystanie z elastycznych zasobów, co pozwoli na integrację energii z odnawialnych źródeł o zmiennej wydajności i zwiększenie elastyczności sieci w celu ułatwienia integracji systemu energetycznego. Komisja podkreśla potrzebę przyspieszenia wdrażania planu REPowerEU, aby przyspieszyć odchodzenie od rosyjskiego gazu i zainwestować w odporny system energetyczny. Komisja będzie nadal wspierać państwa członkowskie w przygotowywaniu i wdrażaniu reform i inwestycji mających na celu stopniowe uniezależnianie się od przywozu paliw kopalnych z Rosji, między innymi za pośrednictwem Instrumentu Wsparcia Technicznego.

Istnieją jednak obszary, w których konieczne jest dostosowanie struktury unijnego rynku energii elektrycznej w celu uwzględnienia przyszłego krajobrazu energetycznego i koszyka energetycznego, pojawiających się nowych technologii, zmian geopolitycznych oraz wniosków wyciągniętych z obecnego kryzysu. Takie dostosowania powinny się przyczynić do optymalizacji struktury rynku energii elektrycznej i sprawić, że będzie ona lepiej przystosowana do zapewniania opłacalnej dekarbonizacji sektora elektroenergetycznego i cen przystępnych dla odbiorców oraz zwiększania odporności na zmienność cen. W niniejszym komunikacie określono szereg kwestii, w przypadku których dostosowania te wydają się uzasadnione. W oparciu o te wstępne prace Komisja rozpocznie proces oceny skutków i nawiąże współpracę z państwami członkowskimi i wieloma różnymi zainteresowanymi stronami oraz krajowymi organami regulacyjnymi w celu dostosowania struktury rynku energii elektrycznej oraz, w razie potrzeby, jej ram legislacyjnych.

Załącznik: szczegółowy przegląd uwag zainteresowanych stron

Producenci energii elektrycznej	<p>Zdecydowanie preferowane jest ukierunkowane wsparcie na rzecz odbiorców, którzy najbardziej go potrzebują. Wszelkie interwencje cenowe na hurtowych rynkach energii elektrycznej uznaje się za wysoce problematyczne, ponieważ: (i) nie byłyby one skierowane do odbiorców, którzy najbardziej potrzebują wsparcia; (ii) zakłóciłyby dynamikę rynku i zagroziłyby jego funkcjonowaniu oraz (iii) zniekształciłyby sygnały rynkowe dla inwestorów.</p> <p>Opodatkowanie zysków niektórych uczestników rynku mogłoby zaszkodzić środowisku inwestycyjnemu, osłabiając zaufanie inwestorów; jeżeli takie środki zostaną zastosowane, powinny być traktowane wyłącznie jako ostateczne rozwiązanie i mieć charakter jedynie tymczasowy.</p>
Przedstawiciele odbiorców końcowych energii elektrycznej	<p>Podkreślili potrzebę finansowego wsparcia odbiorców, przy jednoczesnym zachęcaniu do zwiększania efektywności energetycznej. Wskazali, że należy ułatwiać dalsze działania, takie jak instalacja paneli fotowoltaicznych lub pomp ciepła. Wezwali do wdrożenia ram legislacyjnych dotyczących rynków energii elektrycznej (rozporządzenie i dyrektywa w sprawie energii elektrycznej z 2019 r.), aby prosumenci faktycznie zaczęli uczestniczyć w rynku energii. Przedstawiciele lokalnych społeczności energetycznych przypomnieli, jak ważne jest zintensyfikowanie lokalnego planowania energetycznego i wykorzystanie lokalnych zasobów. Przedstawiciele przemysłowych odbiorców energii elektrycznej wezwali do szerszego stosowania narzędzi pomocy państwa oraz do rozwiązania problemu wysokich zysków wytwórców energii elektrycznej za pomocą środków polityki fiskalnej. Częściowym rozwiązaniem problemu wysokich cen energii byłyby także: odpowiedź odbioru, wprowadzenie inteligentnych liczników oraz płynne rynki długoterminowe.</p>
Giedy energii elektrycznej	<p>Sprzeciwily się interwencjom cenowym na hurtowych rynkach energii elektrycznej. Podkreśliły, że należy unikać stosowania pułapów cenowych, ponieważ osłabiają one kształtowanie się cen i ograniczają zdolność rynków energii do zapewnienia bezpiecznych i przystępnych cenowo dostaw energii elektrycznej. Ostrzegły, że takie pułapy cenowe szkodzą rynkowi długoterminowemu, ponieważ uczestnicy rynku tracą motywację do zabezpieczania się przed wysokimi cenami. Przypomniały o kluczowej roli łączenia rynków energii elektrycznej w procesie</p>

	tworzenia jednolitego rynku energii, którą należy zachować, gdyż zapewnia ona efektywne wykorzystanie zasobów.
Przedstawiciele sektora odpowiedzi odbioru energii elektrycznej	Przypomnieli o dużym wpływie odpowiedzi odbioru na obniżanie zapotrzebowania szczytowego na energię elektryczną, a tym samym obniżanie cen szczytowych. Zwrócili uwagę, że bezpośrednio wsparcie na rzecz odbiorców i pomoc państwa – jeżeli są dostosowane do celów dekarbonizacji – stanowią najefektywniejsze rozwiązanie. Wezwali także do wdrożenia unijnych ram legislacyjnych dotyczących rynków energii elektrycznej (rozporządzenie i dyrektywa w sprawie energii elektrycznej z 2019 r.), aby usunąć bariery utrudniające rozwój odpowiedzi odbioru.
Przedstawiciele sektora magazynowania energii elektrycznej	Wskazali, że interwencje cenowe (takie jak pułapy cenowe) mogą mieć długoterminowe zakłócające skutki dla rynku i zagrażać celom Zielonego Ładu. Przypomnieli o potrzebie wdrożenia unijnych ram legislacyjnych dotyczących rynków energii elektrycznej (rozporządzenie i dyrektywa w sprawie energii elektrycznej z 2019 r.) oraz przyspieszenia procedur wydawania zezwoleń na projekty w zakresie energii odnawialnej umożliwiające magazynowanie.
Operatorzy sieci elektroenergetycznych	Z zadowoleniem przyjęli zestaw środków przedstawiony w komunikacie Komisji z października 2021 r. Przypomnieli o potrzebie dokładnej oceny wpływu środków nadzwyczajnych i utrzymania podstaw funkcjonowania rynku.
Przemysł gazowy	Wyraził poparcie dla priorytetowego traktowania bezpośredniego wsparcia na rzecz odbiorców. Wyraził obawy dotyczące interwencji na hurtowym rynku gazu oraz wprowadzenia pułapów cenowych na hurtowych rynkach gazu. Stwierdził, że ograniczyłyby one konkurencyjność Unii i jej zdolność do pozyskiwania ilości na rynku gazu. Wyraził również sceptycyzm wobec interwencji na rynku gazu w zakresie negocjowanych ilości i cen, stwierdzając, że zakupy są kluczowym elementem konkurencyjnego rynku gazu w Unii, któremu mogą zagrażać działania zbiorowe. Częścią rozwiązania powinna być dywersyfikacja źródeł gazu, w tym krajowa produkcja gazu.
Operatorzy sieci gazowych	Przedstawili operacyjne spojrzenie na przewidywaną sytuację w sezonie zimowym 2022–2023, zwracając uwagę, że wszystkie źródła gazu są wykorzystywane z maksymalną mocą. Maksymalizacja magazynowanych ilości mogłaby być jednak wykonalnym rozwiązaniem, chociaż spowodowałaby zmiany w przepływach gazu w Europie i mogłaby spowodować problem wąskich gardeł.

Podmioty zajmujące się obrotem energią	Sprzeciwili się krajowym interwencjom na hurtowych rynkach energii elektrycznej, ponieważ osłabiłyby one handel transgraniczny i efektywność wewnętrznego rynku energii. Stwierdziły w związku z tym, że należy unikać wprowadzania pułapów cenowych. Wskazały, że preferują środki ukierunkowane na odbiorców detalicznych. Wezwały do koordynacji w zakresie zarządzania zapotrzebowaniem na gaz.
Dostawcy technologii	Podkreślili potrzebę dalszych inwestycji w infrastrukturę i transformację cyfrową, co umożliwi rozwój nowych usług energetycznych.
Ośrodki analityczne	Zgodziły się co do konieczności umożliwienia funkcjonowania hurtowych rynków energii elektrycznej i gazu. Wszelkie interwencje cenowe zaszkodziłyby konkurencyjności rynków hurtowych oraz efektywnemu wykorzystaniu zasobów energetycznych i mogłyby doprowadzić do dalszej konieczności stosowania środków administracyjnych w przyszłości. Interwencja regulacyjna ograniczająca zyski niektórych uczestników rynku zwiększyłaby wymagania dotyczące premii za ryzyko, co doprowadziłoby do wyższych kosztów energii. Transformacja cyfrowa, rozwój odpowiedzi odbioru, wprowadzenie inteligentnych liczników oraz dalsza integracja europejskiego rynku energii elektrycznej są wymieniane jako podstawowe długoterminowe elementy umożliwiające poprawę obecnej struktury rynku.
Organizacje pozarządowe	Ostrzegły, że istnieje ryzyko, iż środki proponowane w ramach wariantów mogą zwiększyć zależność Unii od paliw kopalnych (np. pułapy cenowe). Wskazały, że preferują warianty, które zapewniają bezpośrednie wsparcie na rzecz odbiorców.
Środowisko akademickie	Wykazało ogólną niechęć do interweniowania w proces kształtowania się cen, zwłaszcza na hurtowym rynku energii elektrycznej. Wskazało, że preferuje zapewnianie bezpośredniego wsparcia na rzecz odbiorców, aby zmniejszyć wysokość rachunków za energię. Zauważyło, że interwencja w zakresie cen i ilości gazu musiałaby się opierać na europejskim planie solidarności na rzecz skoordynowanych ograniczeń w całej UE.